

Locuinta Redactorului
si
Cancelaria Redactiunii
e in
Strata Morarii Nr. 13.

Seriozile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii.“
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va es fi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec-a.

Bucuresti, 15 aug. 1870.

Dominule Redactoru!

Inceputa si la noi diurnalistică a repasă de preterenul discordiei si alu luptelor interne. Marele evenimentul d'in occidentulu Europei, — teribilă luptă intre cele mai poternice state intre Francia si Germania, — a petrunsu ca unu fluidu electricu animele Romanilor. Ochii toturor Romanilor se indreptara spre acestu resbelu său, mai bine dîsu, spre Francia, si unii d'intre iubiti nostri diurnalisti cari, precum se vede, si facusera de detorintia nu a instrui si a lumină publiculu romanu, ci a-lu agită si a sumută frate contră frate, rapiti de acestu gravu evenimentu, uitara pentru unu momentu de obiceinuită loru detorintia. — Pentru unu momentu, diurnalele noastre fure scrisse romanesce, cu spiritu si anima romanesca; ele devină romanesci, căci nu mai trau cestiuni personali si de partide, — ci cestiuni vitali, naționali.

Va se dica, unu incidentu esternu a concentratii tote spiritele romane a supr'a unui objectu, a supr'a venitorului națiunei noastre; va se dica, resbelulu d'intre Francia si Prussia a aratatu diurnalistilor nostri in specie si națiunei romane in genere objectulu, care ei au d'a-lu trată si desbatute. De unde urmeza, că stilulu trivialu, cestiunile personali si de partide, cari de la alfa pâna la omeg'a erau objectulu de desbatera alu unorudintre diurnalele noastre ciscarpatine, sunt una doveda, că una mare parte d'intre diurnalisti nostri, neconscii de eliamarea loru, cauta nutrementu pentru diurnalele loru . . . si nu sciau, unde să-lu gasesca.

Luptele de partide, discordia si chiar resbelul lucivil unu mai atunci voru fi stirpate d'in sinul unei națiuni, dacă ea — națiunea — va fi avisata la unu scopu mai înaltu, dacă membrii acelei națiuni voru indreptă totisufletul si anima loru spre unu scopu comun si mare.

Resbelulu d'intre Francia si Prussia abie se considera de inceputu de omenii seriosi; luptele de pâna acum nu sunt alta-ce decât niște conflicte facia de marea luptă carea are inca să urmeze. Prussia a desvoltat mari poteri pre teritoriul Franciei; inse, cunoscundu trecutulu gintei franceze, amu poté afirmă cu certitudine, că ea trebuie să invingă; victoria depinde numai de la voindia ei seriosa, — si nu potemu crede, că ea să-si doresca mortea . . . si caderea ei in acestu resbelu ar fi mortea ei pentru totu-de-un'a.

Dar' chiaru să cada Prussia, Bismarck ramane unulu d'intre cei mai mari omeni ai tempului său, chiaru si prin singurulu faptu, căci elu a petrunsu cu spiritulu său, că numai prin unu inimicu esternu se poate realiza unitatea Germaniei. Si, in adeveru, vedem pre Germania de sudu, inimica Prusiei, luptandu-se pentru Prussia. Chiaru si cei mai mari inimici ai lui Bismarck trebuie să recunoscă că ce posiede acestu omu: unu mare talent! Serman'a Germania de sudu, sermanii regi, ei nu sciu ce facu: cum voru ride său, pote, chiaru si plange de prosti'a loru, dupa terminarea luptei, daca Prussia va reesi invingatoria! Cum voru lamentă ei, candu voru vedé că, pre nesciute, versandu-si propriulu loru sange, s'au anessatu Prusiei! Dar' acăsta e treb'a loru; pușnu ne intereseza.

Ne intereseaza inse Francia, pre carea Români atât'a o iubescu! si poate ore cineva să li dispute acăsta iubire? Nu! căci ea este iubire de frate, este iubire pentru iubire! Si, in adeveru, ve potu assigură, că românii sciu pretu acăsta iubire: ei suferu si se bucura pentru frati loru. Lovirile mice, ce a suferit Francia, au produsuna mare sensatiune in spiritele romane: tota Roman'a era trista. Preutii romani, de la inceputul resbelului, tienu in tote dîlele serviciu domnediesc pentru Francia; preutii romani cerau in-

tote dîlele ajutoriulu cerescu a supr'a fratilor nostri:

„Mantuesce, Domne, poporulu têu, si bine cuvenita mostenirea lui; invingere Națiunea franceze a supr'a celoru potrivnicici daruiescă; si cu crucea ta pazesce pre poporul têu.“

Astu-feliu indreptea preutimea nostra rogatiunile sale cătra ceresculu parinte, schimbându formulele indatinate in susu memoratele suplicatiuni! Dar' nu numai preutimea ci, d'impreuna cu preutimea, intregu poporulu romanu. Astu-feliu i dictează anim'a si nimene nu are causa să se supere pre noi. Itali'a, in 1866, a potutu face aliantia cu Prussia, căci a facutu-o contră Austriei; dar' ea nu a potutu continua acea alianta, in 1870, căci atunci, radicandu armele contră Franției, le radica contră latinătă, prin urmare contra sa. România nu are nimicu contră Prusiei; d'in contra, România va scfi apretiu binefacerile Prusiei, — daca ne va dovedi binefaceri, — si Prussia va poté conta pre simpatiele Romanilor, contra ori-cui, numai contra sa si a consangenilor săi, nu.

Dar' acestu-a este unu lucru prè-naturalu, toti lu scim, si neci nu era scopulu meu d'a vorbi despre lucruri, pre cari toti le scim.

Să me intorcu dar' era-si, de unde am inceputu.

Disei, că press'a romana numai pre unu momentu a repasit u de preterenul luptelor personali si de partida. Intr'adeveru, numai unu momentu amu fostu fericiti d'a ne bucură de direcțiunea salutară, ce a fostu luatua diurnalistică a noastră. Unu incidentu, destulu de neplacutu si condamnatu de totu romanulu bine sentitoriu, — incidentulu de la Ploiești, DVostre degăz cunoșcutu, — a alarmat tota diurnalistică romana. Si daca, d'in norocire, acea petulanta si condamnabilă incercare nu a atrasu alte rele a supr'a României, a reinnoit u totu-si ur'a si discordia intre partide si individi. Grata spiritului bunu alu romanilor, acea imprudenta dar' totodata neinsemnata rescola fu oprimata numai decât. Ea potea avea insecție forte triste, daca români si in specie barbatii de statu ai Romaniei nu erau attu de moderati si buni patrioti, precum sunt. Sciu bine, că magiarii saltau de bucuria, audindu de acea misere republicana; dar', d'in contra, ei au să se intristeze; credintele loru, „că români i voiesc u restorâri, că români i nu mai u bescu pre Domnitorul Carol I.“ — s'au nimicitu pentru totu-de-un'a. Nume nu a aprobatu miscarea lui Cândianu, doveda că nimene, afara de vre-o oțti-va omeni ai săi d'in Ploiești, nu a luatua parte la rescola. Unu atestatu destulu de eclatantu, că Domnitorul Carol I. posiede increderea si iubirea toturor romanilor.

Arestari s'au facutu in mai multe părți, si chiaru si in capitala; acăsta inse era detorintia guvernului.* Totu detorintia guvernului este astădi, ca să-i elibereze, neafandu-i culpabili; si eliberările s'au si inceputu, doveda, că neci in secretu nu a esistat uvr'una contilegere la acestu faptu nesocotit.

Daca români vedeau consolidarea statului romanu in sistemul republicanu, nu aveau de cătu să lu introduca in anulu 1866; dar' cine d'intre noi nu scie, că sistemulu republicanu ar' aruncă națiunea d'in nou in resbele civili, resbele, cari s'aru termină cu perirea noastră?

Nu, români nu dorescu republica, nu restorâri, nu desordine: si să lasămu pre domnii d'in Pest'a cari, pâna mai alalta-ieri, erau cu etrupu si cu sufletu pentru Francia, — asié diceau ei, — ca să ne calumnieze si să si continue manoperele loru contră noastră. Au nu-

*) Mai antâi trebuie să se dovedescă culpabilitatea si, de comunu, numai dupa acea urmeza arestarea. Acăsta a fostu ore procedură guvernului Ispăreanu facia cu mai multi cetățeani onorabili si cei mai distinși patrioti, cari fure arestati? DVosra veti scfi mai bine acolo decât noi.

Red. „Fed.“

Pretul de Prenumeratificare:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 " "
Pre anul intregu . . . 12 " "

Pentru România:
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 15 " = 15 " "
" 3 — 8 " = 8 " "

Pentru Inserzioni:
10 or. de linia, si 30 or. tace'a timbrare pentru fiecare publicație separatu. In locul deschis 20 or. de linia.
Unu exemplar costă 10 cr.

cunoscemu noi, cine sunt ei? Au nu ei cari, astădi, se numescu stălpii tronului absburgicu, — au nu ei, intrebămu noi, au radicatu bratiele loru contră acelei dinastie? Au nu ei, cei cu promisiunile de egală indreptătire de la 1853—61, sunt acei-a cari, astădi, se incerca a desnaționaliza, si inventeza totu feliul de legi draconice pentru a stirpi moralmente pre una parte insemnata a gintei romane d'in Orientulu Europei? Barbatii de statu magiari cari, mai alalta-ieri, ni promiteau ajutoriu pentru restornarea Domnitorului Carol I., au nu sunt era-si ei cari, astădi, ne numescu francesi si Napoleonidi? Noi i cunoscemu pre-bine; dar' incepe a-i cunosc si Francia si Prussia! Credeau pre Francia victoriosa: se imbunau si lingusiau pre langa Francia, aruncandu cu noroiu in națiunea romana si Domnitorulu săi, numindu-ne prusso-fili, si dandu totu feliul de epite Domnitorului nostru; astădi, candu credu pre Prussia victoriosa, au si inceputu a-i face la complimente. Rei complimentori, rei politici! Poporul roman si Domnitorulu său sunt un'a si nedespărțibili: ieri nu erau prusi, er' astădi nu sunt francesi; calumnile barbatilor de statu magiari nu au micsorat u ieri simpatiele ce Francia le are pentru romani si Domnitorulu nostru, er' calumnile loru de astădi nu voru departa pre Domnitoriu de poporu — si pre ambii de Prussia! Avemu legaturile noastre de sangue cu Francia; avemu legaturile noastre prin casă a domnitoria cu Prussia: nimene nu va poté slabî aceste legature. Resbelulu d'intre Prussia si Francia s'a inceputu si se va termină prin aceste doue popore. Va avea Francia trebuința de noi si noi de Francia: vomu scfi ce'a ce n'i comanda sanguele nostru! Va avea Prussia trebuința de noi si noi de ea: vomu scfi pretu interesele dinastiei noastre, avendu in vedere totodata si interesele noastre.

Sermanii politici unguri! numai daca nu arăpa si ei ce'a ce a paftu liliaculu in lupta sioreciilor cu paserile. Asié facea si liliaculu: candu invingeau paserile, dicea, plinu de ingamăfare, că elu este pasere; er' candu invingeau sioreci, dicea, că este siorece. Aceu-si siorece, acu-si pasere.... pâna ce, in fine, sioreci si paserile au desvelit u misiela lui, si, in unire, au sugrumat u liliaculu astutu si ranitau! X.

De pre campulu resbelului.

In Nr. trecutu amu fostu comunicatu scirea venita d'in Parisu, si confirmata prin telegramele ce le primirămu d'in Brussel'a, că maresialul Mac-Mahon a inaintat de la armat'a sa pâna preste cetatea Montmédy, si că impreunarea lui cu armat'a maresialului Bazaine, carea intr'adeveru este inchisa la Metz, se va realiză in tempu de 24 ore. Totu-odata amu fostu impartești, că principale de corona prusescu e cu 5 dîle de departe de armat'a maresialului Mac-Mahon, era principale de corona sasonu cu una dî si-diumetate si, prin urmare, armat'a lui Mac-Mahon si-continua fără intrerupere mersulu său spre Metz, pentru că, năvalindu a supr'a armatelor nemtesci de acolo, să elibereze pre Bazaine, si intrunindu-se apoi, să atace d'indereturu pre principale de corona prusescu.

In urm'a acestorua, in 1. sept. d. m., firul electricu ni-aduse trei sciri, cari si-contradiceau un'a altie-a, si a nume, unu telegramu d'in Brussel'a, cu datulu 31. aug., contine: Conformu scirilor oficiai verite aici de la corpulu observatoriu d'in Birton, in 29. augustu s'a intemplatu una luptă intre una parte a armatei a 4. prusesci (principale de corona sasonu) si intre unu despartimentu alu armatei maresialului Mac-Mahon. Trupele principale de corona fure respinse, era maresialul Mac-Mahon si-continua mersulu său. Armat'a a 4. prusescă are perderi mari. — Unu altu telegramu totu d'in Brussel'a, si datatu d'in 1. sept., spune: Ieri s'a intemplatu era-si una ciocnire de avan-

garde intre trupele d'inderetru a le maresialului Mac-Mahon si intre cavaleria sasona. Ea remase nedecisa Mac-Mahon inaintea neintreruptu, si ieri a fostu degă in Longnion.— Celn-a-laltu telegramu contine: Berolinu, 1. sept., (oficiu). Bremen, in 30. augustu. Ieri (asié dera in 29. aug.) a avut locu una ciocnire glorioasa a sasilor si bavaresilor. Mac-Mahon s'a batut si respins de la Beaumont pâna la Mouzon, preste fluviu Meus'a. S'a prinsu 12 tunuri, mai multe mări de prisonieri si forte multu materialu. Perderile sunt moderate. — E de insemnat, că telegramul acestu-a fău transis la Berolinu de insu-si regale Prusiei, inse cu tote aceste elu nu este neci mai multu neci mai putinu de cătu una mistificatiune.

Onorab. nostri cettori si-voru fi aducundu a minte, cum mările belliduce prusescu tramisă la Berolinu telegramme preste telegrame, prin cari spunea nemtilor săi că, trei dîle un'a; după alt'a, a respinsu pre maresialul Bazaine spre Metz, asié incătu omulu trebuia să credă, că serbanului maresialu, respinsu in continuu spre muri cei tari ai fortaretiei, nu i-a mai remas neci unu osu intregu, pre candu totu acestu maresialu, a patr'a dî după ominoile si minciunioiele telegrame regesce, atât de tare a batutu pre prusi cu armat'a lui de atâtea ori decimata si nimicita, incătu cătra sera lupt'a era degă perduta pînă prusi, si generaliul Steinmetz potu să i dăe unu cursu mai favoritoriu numai prin sacrificie de mări si mări fetiori. Totu in acestu modu se pere că a fostu batutu si Mac-Mahon in 29. augustu. Lupt'a s'a intemplatu, precum ui spune telegramul de mai susu, lumi (29. aug.), era scirea ni a veritătii, deci iubărămu, că ore este posibilu, ca prussii să nu relateze, nemică, patru dîle intrege, despre victoria loru?

Er' daca luăm in mana chart'a resbelului, vedem numai decătu, că armat'a maresialului Mac-Mahon inaintea de la Rheims spre linia Sedan-Montmédy-Thionville, radiemandu-si arip'a stanga pre confinile belgiane-lucesburgice; dreptu ace'a, pentru ca armat'a francesă să ajunga la linia susu numita, trebuie la toțu casulu să treca preste fluviu Meus'a, chiaru si candu in imprejurul n'ar fi nece urma de inimicu. Acum'a, telegramul victoriosu alu regelui dñe, că „batutulu“ Mac-Mahon a fostu respinsu de la Beaumont, care jace aproape de Raucourt pre tiermurulu stangul alu Meusei, asié dara chiaru acolo, unde voia si trebuia să ajunga. Precum se vede totu sgomotulu despre invingirea nemtilor se reduce la una simpla ciocnire de arrièregarda intre trupele d'inderetru ale lui Mac-Mahon si intre trupele principelui de corona sasonu, si finea cantecului a fostu, că armat'a francesă a trectu fluviu Meus'a fără neci una impiedecare. Cătu despre duzin'a de tunuri si „misiile“ de prisoneri, se intielege că, daca nemtili cu belliduci loru sciu inventă invingeri gloriose, atunci trebuie să paradeze si cu trofee. — E faptă, că scirile nemtiesci, cari se respandescu din Berolinu in tota Europa si-au perdu tu totu creditul si fia-cine se mira cum de unu rege se lasă să fie sedus, ca să signalizeze asemene sciri, cari nu contineau alta-ce decătu minciune si era minciune.

Scirile ce le primirămu in 2. sept. si-contradicu forte-tare, si pentru ace'a le si publicam si fără neci unu comentariu, acceptandu ca evenimentele cele mai de aproape să confirmă autenticitatea său neadeverulor loru. Asié unu telegramu din Berolinu, cu datulu 2. sept., contine: Unu telegramu alu regelui transis la reginei spune: Pre campulu resbelului, Sedan, in 1. sept., 3 ore 15 minute după media-di. De la 7 ore si dijumetate decurge una luptă victoriosa in giurul cetății Sedan. Garda corpului 4., 5., 11. si bavaresii au respinsu pre inimicu mai pâna la cetate. — Unu altu telegramu din Berolinu spune: Încercarea maresialului Mac Mahon, d'a strabate la Metz, fău nimicita prin operatiunile d'in dîlele d'in urma si prin batai'a d'in 30. aug., in carea francesii au perdu tu 20 de tunuri. Perderile inimicului sunt forte mari, era ale nostre (nemtilor) neinsemnante. Demanetă, ulanii si usarii prusesci au cucerit două sate d'in giurul cetății Sedan, cari erau ocupate de infanteria inimică.

Scirile francesc si-spună urmatoriele: Parisu, 1. sep. La ministeriul de resbelu a sositu scirea de la Mac-Mahon, că expeditiunea a luat unu cursu forte favoritoriu. Passurile argonice sunt ocupate de despartieminte de trupe, si inimicul e constrinsu a desvoltă poteri mari de armata, prin ce, de una parte, se amâna mersulu spre Parisu, era de alta parte armat'a assediatoria de la Metz se slabesc forte tare. Unu altu telegramu din Parisu, si datatu d'in 2. sept., contine: Sciri oficiale lipsescu inca, inse depesile venite d'in Bel-

gia, miercuri săra, spunu, că in 30. aug. au avut locu una multime de ciocniri, avendu ambe pările perderi mari. In 31. aug., prussii luau de nou offensivă, fure inse atrasu de Mac-Mahon sub aradicturele santiurilor, cu care ocazie se transferă perderi forte mari. — După mai multe incercări zedernice de a trece preste fluviu Meus'a, prussii se retrăsa extră media-di spre Villemontry. Maresialul Mac-Mahon a trectu preste Meusa la Mouzon, in 31. augustu.

Telegramele din Brüssel'a, cu datulu 1. sept. spunu: Se constata că intre trupele maresialului Bazaine si corpulu de armata alu principelui Fridericu Carolu s'a intemplatu una luptă la Metz, in carea prussii au suferit perderi forte mari. Francesii au stricatu una parte d'in tunurile prusesci de assediare. Maresialul Bazaine lasă afara de forteretia avangănde tari. — Alu telegramu venit u totu din Brüssel'a, in 1. sept. săra, spune: Conformu scirilor de la corpulu de observare, astă-di, inainte de media-di, s'a auditu unu sunetu tare de tunuri in apropierea de la Carignan. Se dice, că intre Sedan si Carignan s'a intemplatu una luptă, in carea fău batutu una diviziune prusescă, lasandu pre campulu luptei una multime de morti si raniti.

Nu incepe indoiala, că intrega Europă tintesce cu inordare spre nordu-estul Franției, si privesee cu ochi ageri la mersulu maresialului Mac-Mahon, unicul in istoria resbelelor. Si intru adeveru, Francia a avut trebuita de unu asemene barbatu, care să realizeze unu echilibru între resultatele de pâna acum' ale ambelor părți beligerante. Conformu scirilor mai noi, trebuie să constatămu, că genialul planu alu maresialului de la Magenta, Mac-Mahon, se apropia de realizare.

Daca maresialul Mac-Mahon si va potă realiza pre deplinu planul său, atunci e forte chiaru, că ce trebuie să urmeze și ce va urmă. Luptele de la Metz de la 14—18. aug. au ofitelu pre francesi; ei voru săi pre venitoriu să stimeze si intrebuintieze mai bine neinvinsile loru pusentimi de aperare. Ei voru avea ocazie a-si rezbună, totu pre acelu campu de bataia, pentru perderea suferita mai inainte cu 14 dîle — unu casu ce nu are parechia in intrega istoria resbelelor. Va trece una dîl său două, pâna candu voru potă ajunge la Metz si armatele nemtiesci. Intre ace'a francesii au tempu d'a se recrea si intară atât trupesci a cătu si moralicesci. Estu-modu intariti si insufletiti, ei voru navală a supră nemtilor si voru incepe unu omorū terribilu. Cercutările voru fi pentru prusi in a dou'a luptă de la Metz cu multu mai nefavoritorie, decătu cum li au fostu in lupt'a d'antău; că-ei inainte de tote, contră prusilor nu voru sătă numai 150.000 ci 300.000 francesi, si după ace'a, in armat'a prusescă de la Metz sunt insirate si corpori de Landwehr, concentrate acolo d'in caus'a, că prussii n'au cugetat, ca la Metz să se mai potă intemplatu pre-una luptă serioza — er' fetiorii d'in Landwehr nu potu resistă ostasiului francesu irritat pâna la estremitate.

La casu candu francesii voru fi batuti in acesta bataia, atunci intru adeveru ultim'a speranță a Franciei e binisioru nimicija, er' daca invingu, atunci expeditiunea Franciei e mai multu de cătu restituita, atunci avantagiele sunt pre partea Franciei, era pre superba armata prusescă si acceptă nimicirea totală.

Publicații.*)

Pentru formarea si constituirea societății cu scopu de a crea unu fondu spre a înființa unu teatru naționalu romanu, se va tienă adunare in dîlele de 4. si 5. octombrie 1870, s.t. n. in Devea.

Lucrările acestei adunări voru fi:
I. În diminea de 4. octombrie:
1) Se va alege unu presedinte ad hoc si doi secretari.
2) Comitetul alesu de inteligenția din Pestă va face raportu despre totu ce s'a facutu in cestiunea fondului de teatru naționalu romanu pâna la adunare; elu va comunică proiectul de statut spre a fi studiatu si a se potă desbatu in siedintă următoare.

3) Se va alege o comisiune de trei membri, la care se voru inscrie toti acei-a cari voru voi si membrii societății; ea va inoasă ofertele său taicele ce acești-a ară depune.

4) Se voru luă si alte concluziuni ce s'ar vedé necessarie.

II. În diminea de 5. octombrie:
1) Comisiunea numita in diu'a precedente va

*) Tote diurnalele romane sunt rogate a luă in colonile sale acestea publicații.

presentă si ecti lista celor ce se voru fi inscrisupre a fi membrii societății.

2) Acestei, si cei ce voru fi contribuitu său se voru fi inscris la comitetul din Pestă, voru forma adunarea constituanta, si voru luă in desfășură proiectul de statutele societății.

3) După desbaterea si adoptarea statutelor, se va constitui societatea in inteleșul acestora, si se voru alege organele ce se voru fi prevediutu in statut.

4) Se voru luă si alte concluziuni ce s'ar vedé necessarie.

Aducem acelu program la cunoștința publică, si facem apel la toti patriotii romani, invitandu-i a luă parte, cătu se poate mai numerosi, la adunarea alu carei scopu este, a pune basele unui institutu atât de sensibil pentru cultură si instrucțiunea poporului romanu.

Bucuresci, 25/13. aug. 1870.

In numele comitetului
D. Iosifu Hodosiu,
presedinte.

Academia Romana.

Academia romana ! ! ! éta unu nume despre care se vorbesce... pre-putinu! Unu nume, una instituție de care, de cătu va vreme, cei poternici nu se interesă de cătu celu mai putinu spre a o impiedeacă d'a si realisă scopul vital pentru care alta data fusese constituita!

Romanii, dar' Romanii de animă, si numai ei, au avut si au convicțiunea inaltei missiuni cu care s'a insarcinat aceli custodi ai celu mai pretiosu patrimoniu, de care cu dreptu ne potem fal: limb'a străinilor nostri. De ni s'ar recusă tote documentele istorice, totu-si ne mai remană destule, ne mai remană ea, limb'a, căci remană celu mai putin indicatoru alu nobilei noastre origini.

Ideala unei societăți academice se nascuse, neaparat, mai dinainte, si realizarea ei devine imperiosa. Dar' aceasta mărcia Mea, care nu potuse incolti de cătu in pepturi romane, acceptă curătirea atmosferei infecte de... pentru a-si potă luă forma.

Timpul trece. Evenimentele se succed. Punctul de radină o aflatu si, într-unu momentu, totul se areta schimbă. Sorele fragedu a-si areta splendid'a-i aureola si acelu soru paru că e sorele, la caldură carui-a voru incolti si prinde radecine ideele, pentru realizarea caroră suspinașera si se sfârmaseră atâta pepturi române! Atunci, într-același timp de mărcie sântiminte, si-luă forma si ide'a de una societate academică, si Academia Romana se constitui.

Inse, dorere, dar' adeveru! acătă era, val! una vana aparțină!... Sorele apune, mai înainte chiaru d'a resarf!, si ieră — una ieră cumplita! — acoperă si inghiția totă ce a ce se acceptă să se resara si să crește! Cataclismu naționale!

Si eu tote acestea academica romana luptă mereu, luptă barbatosce: căci cei ce o compun sunt Romani, Romani in potere, si văcurile n'au arestatu, că Romania nu e cam potere.

Tari prin acela credinția si prin conștiința deto-rii loru, membrii ei, acești tari înainte-ergutori ai Romaniei, se intră întruire, conformu statutelor, la 1. August.

Cestiunile ce se discută sunt de cea mai mare importanță, e vorba d'a traduce in faptu aceste cuvinte ale unei mari anime române: „depositulu sacru, primul de la străbuni si pre care nici una potere omenescă nu lu poate răpi, limb'a, trebuie să-luă lasămu posteritatei române despulberat si poleitu, cum se despulberă si poliesce una scula străbuna, dar' intregu si intactu.“

Dictionarul limbii romane si Glosariul ei, intrato in desbaterea venerabililor nostri eruditii, respundu pre deplinu așteptarei Romanilor. Ele voru respunde inca si maiu filologii germani, ca Dietz, etc., cari se silesu atât de multu d'a ne inlocui latinitatea prin slavism.

Acăstă opera uriasă, care a costat pre alto state mai multe diecimi de ani si spese enorme, o vomu avea, gratia devotamentului si zelului nemarginitului acestor rari Romanii, in trei sau patru ani.

Junimea romana si cu natuarea intreagă va aprecia aceste mari fapte, si recunoșteată atât pentru cei care le-au seversit, cătu si pentru acei-a cari i-au pus in poziție de a le seversi, nu va lipsi nici una data din anim'a loru.

D. T. D.
„Romanulu.“

D'in marginea Campiei, aug. 1870.

(Fine.)*

Am audit d'in gură unor Domni protopopi, că poporul nostru este întrătată de stricatu, cătu nu se mai poate îndrepta. Că este stricatu său, mai bine, nenorocit, e dreptu; este dreptu si ace'a, că cam cu greu se poate scote d'in abisulu, in care a fostu lasatul să cadas, dară

*) Vedi Nr. trecentu alu „Federat.“

totu-si se poate. Numai per tangente, voieseu a enara unu casu in directianea acéstă.

Eu me dusesem ante de astă cu cătă-va ani in unu satu curat romanescu, unde in diu'a prima audii una muere cu copilulu pre bratie plangandu-se cătra una vecina a sa si dicundu-i : „Fusei la Petru (azié era numele unui carcinom jidanic din comuna) si chiamai prebarbatul meu acasa, dar' elu mai ceri o sticla de vinarsu, si eu dîsei jidancei, să nu-i mai dèe, căci nu are bani și platescă, si asculta ce dîse jidanc'a : „Veti ave voi ceva la casa"; la ce i respunsei eu : „avenu putine bucate la campu, dar' daca ni-le veti luă si pre acele, ce vomu manca noi si copii la ierna?" Dar' jidanc'a totu i dede vinarsu. Andii de la unii omeni, că 3 locuitori si-au datu rodul de cuceruzu (porumbu) din gradinela de la case, unul de unu caru, duoi de căte duoe cara la jidani in detoria pentru vinarsu; de la altii, cadiati in detorie totu pentru vinarsu, jidani luasera locuri de cuceruzu, de grău, ba chiaru si prunele de pre anulu venitoriu erau cuprinse de jidani pentru detorie. Convinsu despre adeverul acestor'a si că locuitorii din comună respectiva păua a nu veni jidani, se bucurau de una stare buna materiala si morală, erau numai 3 insi cam beutori, caror'a inse fostii carcinom crestini, pre cari i cotisera jidani, nu li părdeau beatura neci in credintia, neci pre bucate, si azi nu si-vindeau rodurile, pamanturile si nu ii-duceau bucatele scose din hambariu, din gur'a copilor, ca să faca jidaniilor magazine pentru brah'a lor, — me prinsera fiori, anim'a mi-se impli de amaretul si de compatimire pentru nonorociroa omeniloru; me rezolvii a-i abate dela calea ratecita ce jidani li o gatira; incepui a li dă svaturi in privintia retinerei de la beatura spiritoselor mai cu sema in carcine jidovesci, fara totu-si ca să i fiu intaritatu a supr'a jidaniiloru, fiindu si ei supusi si civi ai tieriei. Omenii me ascultara, vedindu că invetiaturele mele li potu si numai folositorie si salutarie. Cu 2 insi, cari devenisera de totu betivi, am avutu mai multa ostensie; in fine inse, mi multiunirai si mi dedera parola de onore că se voru feri de carcine, si, in tempu cătu am fostu eu acolo, nu vedeam decât pro căte unulu, candu si candu, in carcine.

Nu au locu dura afirmatiunile, că poporul roman este stricatu cătu nu se mai poate indrepta, dura trentorii a incubata in unii dintre Domnii protopopi trebue slungata si inlocuita cu barbatta, energie si activitate.

Spre a invetiá, destuptă si lumină poporul în interesul solidarității națiunii ca corpul întregu, ar fi chitătură fia-carui intieleginte romana.

„Nu potu recomandă destulu publicului getirea vorbirii deputatului sinodala, Dr. G. Iodariu, tinență in sedintă X a sinodului archid. gr. orient. a. c., publicata in „Gazeta Transilvaniei", Nr. 36 1870.

Voiu să me ocupu putințelu si de intelligentia noastră laice.

Națiunea romana poate areta una parte ingemnata cătu din clerus, cătu si din laici, și e. oficeri, funcționari si advocați, barbati de capacitate rara, insufletiti de sentiu de dreptate și auctorii exemplari. Aceasta intelligentia, mica la unu sântu de 1848 si lipsita de terenul politicu nu a potutu face ce-va in interesul națiunalu si al poporului, traia celu putin in concordia si amore frăsca, care mai dură chiaru si dupa 1849. incepe, dara la totu acolo se rumpe, unde este mai subire! Națuna romana ar trebui să incepa luptă pentru recastigarea drepturilor ce i competu, inse ce facu unii din intelligentia laica? Vedemu, că cătă-va funcționari publici unii advocați de ai nostri nu numai că nu se aduna convorbiri, reuniuni, etc. spre a se consultă in cause naționale ci in locu de a veni confratilorloru celu pu-nu intielegintă, aperandu-i, dupa potintia, de abusurile loru colegi ai loru de alte naționalități, tractăza ci insi cu poporul roman in unu modu necuyenintiosu, sunt infestati de afurisita lacomia, cătu vrău a se imbogati in 4 ani si sunt orbiti de sumetta si ingamfare. Nu me retențe, trebue să lamurescu aceasta affirmatiune; trebue să mentinnezu, că ante de astă cu 7 ani dedusem unu scolariu romanu de parenti miseri, din collegiul form. in M. Osorhei, 5 fl. v. a., ca auctoriu, care cam unu anu se afla ca concepistu la unu advocațu, si cu ce intalnindu-me nu de multu la unu locu, mi-apuseste altule, că a facutu cui-va in absență principalului unu recursu, pentru care a luat 30 fl. v. a. si că, candu apoi principalul seu a casa, acestu-a i-a disu, a luat pră multu si că elu nu ar fi luat peatru celu recursu mai multu de 10 fl. v. a. La astă i disu, nu se demita la lacomia, căci o! cătu de cu greu omul tieranu 30 fl., si să fia mai cu dorere celu miserul poporu; insi elu mi-respusse cu una bogantă si indignatiune: „poporul nu mi-a datu mie să te cheltuiela pâna candu am studiatu."

Consolatiunea nostra inse este că, in comparatiune numerulu intelligentiei nostre laice, nu avem multe de binevoitorii poporului si națiunii.

Cetisem ante de astă cu cătă-va lune in unu articol din „Albină", că poporul romanu dace: că deșlu să-lu traga unulu de alta națune, mai bine să-lu traga unulu de națunea lui. Acestă corespondință de si-

gur inca trebuie să fie infectat cu lacomia si celoșa naționalista in a dubi pre poporn. Eu vorbeseu neschimbo-nosindu adeverul, afirmandu că poporul romanu dace: daca te trage unu strainu, pare că nu ti-e mirare, dar' candu vedi că te trage unulu de națunea ta, ti-cade greu! Cetisem unu articolu, mi se pare, totu in „Albină", sub titlatură: „Mai multă intelligentă in popor", la ce eu asiu mai adauge: si mai multă activitate insocita de sentimentu nobilu si de dorere cătra poporu in intelligentia.

Să nu fiu crudator, să spunem frante sapte. Cunoseu mai multi juristi de ai nostri, esfii numai de cătă-va ani din scole, intrati in servitie publice, tragi salarie bune si nu tienu una foia publica romana macaru, nu sunt prenumerati in vr'unn Casino, nu citescu diuarie cu luncile, dar' nu citescu neci alte opere scientifice, clasice, etc., spre a si largi cercul cunoscintielor, ci locul loru este in casenele si in carcime, unde petrecu nu numai candu si candu, — căci azié ce-va se intempla la omeni tineri, — dara, forte adeseori, nopti intrege, si azié remanu numai cu scientiele castigate in scole. (Ba uita si d'in ce'a ce au scutit, căci: „Qui non proficit, deficit." Red.) De sorteaza poporului, o Domne! nu li pasa!

Juristii nostri nu se consultă si nu si-schimba ideele unii cu altii — quot capita totu sententiae — in causele cele mai vitali a le națiunici!*

In fine, mi-ieu voia a me adresa cătra barbatii atătu carunti cătu si tineri ai intelligentiei nostre, ca să se fresca in venitoriu de „s a s i," cari, candu se vedu amintiati, — a buna ora ca in 1848, — candu au să se faca schimbări in referintele statului, si candu națiunea nostra să antea pragul unei ere politice, se apropia de barbati de ai nostri, pre cari i gramadescu cu lande in tienut'a loru, de-si o vedu ratecita, si se servescu de tote adulatiunile, cu unu eveniment aruncă segmenta discordiei in intelligentia nostra, spre a-o deparța de națunea noastră impilata, si apoi, candu e periclitata caușă, ridu in punuri si intoreu spatele de cătra cei sedusi de ei.

Jidani, candu esse una lege nouă, se aduna la olalta, o scarmena, o desbatu si o studieza din firu in Peru, ca cum aru potă ajunge cu ea la folose materiali. — Jidani, seracindu pre poporul tieranu si impluti de bani, si-alegu, in portarea proceselor loru chiaru si cu tieranii, pre advocationi cei mai abili, servindu-se inca si de alte mediu-loce coruptive; azié facu si „s a s i." El, spre a si cascigă drepturi separate ca să pota domni a supr'a Romanilor si spre a li luă avere, intrebuintie totu căile si mediul-locale, fia aceleia omenose său ba si spre acestu scopu si-sacrifica chiaru si fetele.

Noi romani inse nu trebuie să simu neci jidani, nece sasi; noi trebuie să simu buni si drepti inse totodata intielegi si circumspecti. „Fiti blandi ca porumbii, si intielegi ca sierpi", — dace mantuitoriu nostru.

Binevoie, să corman lucrurile, daca voiu să mi ajungem scopulu.

VARIETATI.

* * (Deschiderea liniei ferate Oradea-Mare-Cluj) s'a amânatu era-si in urmă unei ordinatiuni guverniale, din caușă, că aparatele pentru signale nu corespundu recerintelor unoii comunicatiuni sigure. Trebuie să se faca aparate nove si spre acestu scopu se receru celu putin patru septembare. Aceasta linia, dupa lege, a fostu să se deschida in 1 ianuarie a. c. si nice astă-di, optu lune dupa terminulu legalu, spre cea mai mare dauna a comunicatiunei, nu se poate deschide! — Trista si deplorabile stare.

* * (Una surprindere.) Vestitulu regeneratoriu alu Austriei si parintele Austro-Ungariei, contele Beust a primitu in dîlele acestei, la mediul noptii, urmatorii telegrama: „Escentia, aibi bunetatea a decide a supr'a objectului disputei nostre, că ore Austria său Prusia a declarat resbelul in 1866?" Subsemnata: Una grupa vesela in Erlach. — Si-pote cine-va imagină, ce facia aera a potuta face Escentia sa, jupanul Beust, vediondu importantia acestei deposie, carea i-a sparatu somnulu candu eră mai dulce, la mediul noptii.

* * (Garibaldi), primindu de la unu amicu alu său unu protestu contr'a resbelului, dede urmatoriul responsu: „Caprera, 16. aug. Iubite amice! Eu subscrisu protestul D'Tale; elu este demnu de una inima azié de noble. Totu-si italianoii trebue să se pregatesca pentru lucruri mai serioze, decâtă numai a protesta si a veghiă înaintea obsconitatii din Rom'a. Bonaparte nu va mai domni in Parisu; diabolul lu-va luă d'impreuna cu propetele sale. Aceasta este una victoria pentru națiunile tratate si pentru noi una invetiatura, din carea, ar' trebui

* * Autorulu corespondintie resusciteză aci unele dispute si atacuri diurnalisticce cari, ne potendu si reintorne in colonele diariului nostru, le omitemu. Dicem numai, că fia-care romanu să-si faca detorintă, pre tenentul politicu, baserecescu, materialu, moralu si scientificu in favorul națiunii, căci națiunea va aplaudă. Dar' tradarea, ticalosia, servilismulu, lingosirea, egoismulu miserabilu, ciarlatan'a si, in virsu, „cultul personajului" trebue să cada dinaintea principiului. Aceasta este detorintă diurnalisticcei. Red.

să profitămu. Sunt numai vre-o cătă-va anu, de candu Prussia, — astă-di prim'a potere in lume, — numeră numai 18 milioane locuitori, pre candu Itali'a are acum 25 milioane. Ce? suntemu noi unu popor de oi (popolu di pecore?) A mintă ore Alfieri, candu a disu, că pamnul in Itali'a este mai tare, ca ori-si unde aiurea? G. Garibaldi.

* * (Una proclamatiune) a imperatului Napoleonu, aparuta in diariul francesu „Figaro," si, precum se dice, luata d'intre foia germana, suna astfel: „Francesilor! Candu am inceputu resbelul, am cugetat si am trebuitu să credu, că respondu dorintei națiunilor. Indemnata prin insuflețrea patriotică, produsa prin scirea despre resbelu, m'am pusu vesel si mandru in fruntea armatei. Acestu resbelu nu se poate consideră de unu resbelu dinasticu in interesul meu, precum se crede; căci in urmă increderei nemarginata, ce mi s'a datu prin plebiscitul de la 8 maiu, n'am avutu trebuința de acéstă. Am plecatu dar' să conducu acéstă armată glorioasa, sperandu a aduce in Francia insemnale victoriei reportate a supr'a inemicului. Armata a fostu invinsa de multimea cea mare si eu m'am convinsu, că am fostu inselat. Necesitatul d'a-mi indreptă privirea a supr'a toturor anghiuiloru Francei, a poporului, a supr'a atătoru interese incredintate mie si a supr'a sortei atătoru omeni, a trebuitu să dai increderea mea altui a. Deprise este inse de mine, ca să declinu responsabilitatea ce cade a supra-mi. D'in contr'a, prin una resbunare splendida, vrău să o ieu tota a supr'a mea. Ce mi-ar' mai ramane acum altă, decâtă ca, punându me in fruntea căvaleriei, să navalescu in primele săruri spre inemicu. Numai ca invingutoriu me voiu reintorce, să voru cadă pre campulu de lupta. Daca mo voru invinge, mi-am implinitu detorintă si mi-incredintie inimeloru vostre, a căroru generositate o cunoseu, soci'a si copilul meu. Ei nu potu fi responsabili pentru acele gresiele, cari s'au intemplatu in giurul meu. Napoleona." — La acesta proclamatiune inca se poate aplică dăsa italiana! Se non è vero, è ben trovato.

* * (Cetim in „Romanul") urmatoriul Apela la generoase simpatie ale toturor Romanilor: Subserierea deschisa la administratiunea diariului Romanu, in favorea Francesilor fara midiluce, cari locuesc in România si cari voru să se inforce in Francia, ca să-si aperi Patria, — Frantesi de ori es versta, pre cari nimicu nu ne opresce, să alergăm, să sburăm in ajutorul patrici nostre, coprinse din unu inamicu care ne derâma casele, ne ultragîză fetele si surorile si ne macelarească fratii cu mîile. Ori ce Frantesi găsă să plece e rogatu să se adreseza la d-lu Soyard, care a deschisu unu birou de ajutorare; elu va fișă diu'a plecări si va dă fia caruia de cheltuiela pentru dramă, ospelul Neubauer, camer'a Nr. 44, in tote dilele de la 10 ore pâna la amădi si de la 4 pâna la 8 ore săra. Soyard.

* * (Espusetiune generală) de producție rurală, silvane si de masine, la carea voru luă parte preste 200 de espușatori, se va tine in Cerneuți, de la 18 pâna la 24 septembrie stil nou alu anului curent. Se voru espune 200 de armasari, cai si capi de soiurile cele mai nobile, si totu ată-ta vite corigate avierane, holandese, tirolese, mîrtalese, etc. Cele mai insemnate si prime firme a le fabricelor de masine din Bucovina si straine (mai cu sema anglese), voru tramite masinu pentru economia rurală si preste 20 de jocomobile se voru aflare in lucrare. Asemenea espusetiuni sunt de interesu mare pentru economi. Dlu Petruș anunțandu, in numele Comitetului de espusetiune, aceasta intreprindere folositoria, o recomenda atențunei economilor rurali din România. Intră adeveru, aceasta espusetiune, afara de foloseli si avantajele ei in privintia economiei rurale, — ocupatiunea distinsa a romanilor, — va fi si una ocazie favorabila de întâlnire si apropiare fratiesca.

* * (Dlu Ladislau Vasiliu Popu), reintorcându-se d'in concediul său de siese septembare, primind condecorarea presidiului la forul supremu alu Curiei ungare pâna la deaumirea presidiului, in locul lui Melezen, care demisiună mai de una-di.

* * (Dlu C. A. Rosetti), a cărui-a calegorie îndrumătoare a anunțaramu in undu din Nii nostri trencuti, se reintorse era-si in patria, sosindu in 29. aug. st. n. in București. Caus'a pentru carea se reintorse, este pericolul in care se afla România astă-di si, precum se exprime venerabilul betraniu, vechiu ai neobositu luptătoriu alu romanismului, pentru ca să se afle „in midlocul dolialui si la usi'a temnișiloru, cari conține acum onestitatea, virtutea si patriotismul." Ionu Brăteanu inca jace bolnavu in temuția de la Pitești. Aceasta este destul, pentru ca să cunoascem intentiile guvernului Iopureanu. Asiduara, dlu C. A. Rosetti nu fugă de pericolu, precum au afirmatul unii, ci voiesce a si facias in facia cu pericolul si cu despotismulu, precum ni dovedești prin grabnică sa renortere. Cei fără de credință potu fi dura asigurati, că suferintelele pentru libertate alături de barbatilor ca dlu C. A. Rosetti sunt placeri, precum nu le sentiesc decâtuna una consciinția pură si neinfranta.

